

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Крайнешмарская основная общеобразовательная школа»

<p>«Рассмотрено» на педагогическом совете школы Протокол №1 от «29» августа 2022 г.</p>	<p>«Согласовано» Заместитель директора школы по УВР <i>Г.Ф.Алгаскина</i> «29» августа 2022г.</p>	<p>«Утверждено» директор школы: С.Н.Титаренко «29» августа 2022г. <i>С.Н.Титаренко</i></p>
--	---	---

**Рабочая программа
по литературному чтению
на родном (марийском) языке
для 2 класса**

Учитель: Тебокаева Т.Г.

д. Симулино, 2022 г.

Рабочая программа по родному чтению для 2 класса разработана на основе программы «Литературный лыдмаш» авт.: В.М.Савтькова, Н.Н.Маркова. Е.В.Шалаева и создана в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования.

УМК:

-В.М.Савтькова, Н.Н.Маркова. Е.В.Шалаев. Туан шая. Кокшы класслан учебник.: Йошкар- Ола: Мары книга издаельствао, 2010.

Место учебного предмета «Туан шая» в учебном плане:

Количество часов в неделю - 2

Количество часов в год - 68

I тышка Тыменьмашын лактышвлажы

Личностный лактышвла

1. Шачмы вар доно когоэшнымаш, халыкын да сандалыкын историжи доно палымы лимаш.
2. Тыменьмаш пашашты вим налмаш да тыменьмашын кералжы гишан шаналтен мыштымаш.
3. Этический шижмашым күштымаш, пурсы шанымашан,икты - весым ынгылыши, вес эдем докы ыжалайымаш шаман лимаш.
4. Ылымашысты да тыменьмаш пашашты икты- весылан ынян танг лимаш,пурсы кымылан, пашалан шумын лимаш да ышке поступоквлам аклен мыштымаш.
5. Йыр ылшы порттум тышлымаш, шачмы муландын цевержым ужын мыштымаш, тыды доно когоэшнымаш да переген шалгмаш.

Метапредметный лактышвла

1. Тыменьмашын цель дон задачывлажым ынгылымаш. Тыменяш кымылангмаш.
2. Шындымы проблемывлам решаш творческий вашештышвлам кычал мон мыштымаш.
3. Ум пален налмашты кычалмы йоным кычылт мыштымаш, пален налмы информацим шот доно пачын пумаш, ынгылдарен мыштымаш.
4. Компьютер палшымы доно керал информацим момаш, тыменьмы пашашты тыдым пайда доно кычылтмаш.
5. Пашам тышкан ыштымы годым икана- иктым колыштмаш. Вес эдемын попымыжым шотыш налмаш, икана- иктылан палшаш йамды лимаш.

Предметный лактышвла

1. Познавательный, коммуникативный да регулятивный лактышвлашкы шоаш маары литературын сылны шамак пайдажым, вижым аклен, тыдын доно пайдаланен мыштымаш.
2. Сылны шамакан марла сирымы произведенивлам лыдмы негыщеш ылымаш гишан ынгылымашым келгемдымаш, у палымашым налаш йоным мон мыштымаш.
3. Литературный норма семинь попымы йылымым лывыртымаш, ышым. Шанымашым пакыла виангдымаш.
4. Сылны шамакан произведенивлам ынгылымаш да шачмы йылмын цевержым шижмаш.

5. Сылнышам лыдшила, ум утларак пален налмаш, творческий шулышым когоэмдымаш; шамакын сылнылыкым шачыктышы вижым шижмаш, тыменьмы текствла доно пашам ыштымаш.

II тышка Тыменьшашлык материал

№	Вуйлым	час
1	Вводный урок	1
2	Халык творчество	7
3	Ныл ызак -шоляк (кангыж да шыжы)	8
4	Шортны пеледышвлалан	9
5	Паша ылымашым олмыкта	7
6	Пуры кымыл шергы	10
7	Мары Эл - шачмы вел	8
8	Ныл ызак - шоляк (тел да шошым)	7
9	Мары халык мадыш	4
10	Пытариш мары писательвла	6
11	И мычкы тыменьым аштымаш	1
	Итого	68

Халык творчество.(7 час)

Мары халык мыривла, частушкывла. Шотлымы шамаквла. Тыштывла. Халык шаявла, халык палывла. Мары писательвлан сирымы шайыштмашвлашты.

Ныл ызак-шоляк (кангыж да шыжы). (8 час) Кангыж да тетявла. Кангыж гишен шайыштмашвла, лыдышвла да тыштывла. Шыжы да у тыменьмы и. Кангыж да шыжы жепвлан халыкын пашашты. Йан дон кеквлан ылымашышты. Шыжышы порттуш экспкурсий доно кемаш да йыр ылышы ылымашым тышлымаш.

Шортны пеледышвлалан. (9 час) Мары писатель дон поэтвлан тетявла гишен да тетявлалан сирымы произведенийвлашты.

Паша ылымашым олмыкта. (7 час) Паша, профессивла гишен шайыштмашвла да лыдышвла. Паша гишен халык шаявла. Тетявлам паша ышташ кымылангдымаш. Ылымашты пашан кералжы. У и айо.

Пуры кымыл шергы. (10 час) Пуры паша да кымыл гишен произведенивла. Танг да семня. Йан, кек да вольык докы шумын ылмаш. Туан сандалыкым яратымаш.

Мары Эл - шачмы вел. (8 час) Шачмы вел гишен шайыштмаш, лыдыш да халык шаявла. Мары Элын сылныжы да пайдажы, труйышы халыкши.

Ныл ызак-шоляк (тел да шошым). (7 час) Тел дон шошымын цевержы. Порттуштыши вашталтмашвла. Кек, йан да вольыкын ылымашышты. Космосышты.

Мары халык мадыш. (4 час) Мадыш да мадмаш гишен произведенийвла. Тошты мары халык мадышла мадаш тымдымаш.

Пытариш мары писательвла. (6 час) С.Г.Чавайн - пытариш мары писатель. В.А.Мухинин, Н.С.Мухинин да Н.В. Игнатьевын шайыштмаш дон лыдышвлашты.

Тыменьмы и мычашты туан шая предмет доно тетя мам палышашлык да мыштышашлык.

Штышка Календарно-тематический план
(2 час ^34=68 час)

урок №	Эртаратымы жеп	Факти-и	Туан шая (68 час)
1			К.Беляев «Цилан школышкы». Вводный урок.
			Халық творчество
2			Мары халық мырывла. Салымсола вүйиштет. Тянгыра юкан кукужы. Частушкывла.
3			Шотлымы шамаквла. Тыштывла. Халық шаявла.
4			Халық палывла. Халық ямаквла. Ку патыр?
5			Малын морен ойхан?
6			Ырвыж дон кысиа.
7			Қок мыни. Масаквла шайыштмашвла.
8			Ныл ызак- шоляк (канғыж да шыжы) Нерышы коллоэц. «Халық творчество» тема семынъ ядмаш дон паша.
9			В.Косоротов «Цевер канғыж». М.Емельянов «Канғыж».
10			Понгывла. Та тидым паледа ма? А.Январев «Махань понгы, палыда».
11			И.Осмин «Эртен кеен канғыжшат». К.Беляев «Сек шергакан подарка».
12			Дим. Орай «Шыжы». А.Канюшков «Шыжым»
13			К.Ушинский «Шыжы». М.Казаков «Мамнан пашана». Тыштывла.
14			Е.Янгильдин «Шыжы ямак».
15			К.Беляев «Шыжын цырежы». Г.Скребицкий «Кеквла малын телеш ма дорңа кеат?»
16			В.Иванов «Шыжым»(наиз). «Ныл ызак-шоляк» тема семынъ ядмаш дон паша.
			Шортныы пеледышвлалан.
17			В.Сави «Книга». А.Горохов «Палшык».
18			Дим.Орай «Нуштылышы комбы».
19			В.Смирнов «Цанга игы». Е.Першуткин «Саван ваштыр».
20			Швел Макси «Кек лыды». Г.Матюковский «Иыр пушангым шындене» (наиз).
21			В.Смирнов «Намыс».
22			Халық ямак «Шанет гынь, кырыкымат сарал шуэт».
23			Л.Толстой «Коти игы». Н.Володькин «Малын сылык ылын?»
24			А.Федоров «Тел». М.Майн «Якшаронгвла».
25			В.Исенеков «Цашан шыдыр». «Шортныы пеледышвлалан» тема семынъ ядмаш дон паша.
			Паша ылтымашым олмыкта
26			Б.Данилов «Паша». В.Смирнов «У партня».
27			Л.Майкова «Крикун».

28		И.Светлов «Изи мастар».В.Бояринова «Лыды фермышты».
29		Л.Майкова «Пытариш палшық».
30		О.Валька «Паша юк мындыркы шакта».Луков Паю «Изи кож».
31		М.Казаков «Ушты кугуза». В.Самойлов «У и».
32		Л.Майкова «Ош кугуза». М.Емельянов «Ялахай Йапық». «Паша ылымашым олмыкта» тема семынъ ядмаш дон паша.
		Пуры кымыл шергы
33		Л.Калинов «Пуры шамак». И.Светлов «Танг» (наиз.).
34		В.Еропкин «Иалын каршышлан сусу ит ли». В.Смирнов «Тангжым ытарен».
35		М.Майн «Пуры паша». Г.Костатеев «Мынъ линем»(наиз.).
36		К.Беляев «Капитон дон атаяжы». И.Осмин «Орол».
37		В.Смирнов «Пынеги».
38		Е.Першуткин «Тонышы ансамбль».
39		И.Горный «Мамнан семяня».
40		Б.Данилов «Орави торланен». В.Дмитриев «Кысиа».
41		А.Мичурин-Азмекей «Сандалыкнам перегат». Г.Матюковский «Со лижы тыр».
42		«Пуры кымыл шергы» тема семынъ ядмаш дон паша.
		Мары Эл- шачмы вел
43		И.Горный «Шачмы вар»(наиз.). А.Мичурин-Азмекей «Шачмы варем, цеверем».
44		И.Светлов «Шачмы велем,тау». Ф.Коротков «Йыл тырышты»(наиз).Н.Егоров «Кырык сирем - шачмы варем».
45		З.Кривоносова «Иарышты». В.Самойлов «Мары Эл».
46		К.Васин «Ыжар шортны». В.Иванов «Иошкар-Ола гишан мыры».
47		А.Иванова «Шачмы сола». Б.Данилов «Имни ямде».
48		А.Пекпаев «Күшкүш дон йанвлам перегымаш». К.Васин «Ши гань выдет».
49		А.Пекпаев «Киндым перегыда».
50		В.Самойлов «Сек шергы».Е.Егоркина «Авамлан палшем»(наиз). «Мары Эл - шачмы вел» тема семынъ ядмаш дон паша.
		Ныл ызак -шоляк (тел да шошым)
51		Н.Ильяков «Лым»(наиз). К.Беляев «Телым кол кычымашты».
52		Л.Калинов «Лым». А.Федоров «Цудейыктышы кавшавичы».
53		А.Ягельдин «Күшкеш лым кырык».Н.Егоров «Лым шыла».
54		Л.Толстой «шошым». И.Горный Анжы- шошым»(наиз).
55		М.Пришвин «Рок шылен лактын». М.Герасимов «Шошым толын».
56		В.Бороздин «Космосышты сек пытари». Д.Исламов «Ши ракета».
57		Е.Першуткин «Шылын тел». Г.Скребицкий «Шушыртымы пушангы». «Ныл ызак- шоляк» тема семынъ ядмаш дон паша.
		Мары халык мадыш
58-		Г.Иванов «Ма техенес мадыш?» В.Сави «Пален ли!» «Ош морен» (мадыш).
60		О.Валька «Поханя». М.Кудряшов «Ваня мадеш».ВПетухов «Шылмыла мадына»

		Мадмы урок (пелашым кычалмаш, ма пырсам удена, Марья, Айырымыла мадмаш да молат).
61		И. Олар «Сұанпа малмаш». «Мары халық мадыш» тема семынъ ядмаш дон паша.
62-63		Пытариш мары писательвла С.Г.Чавайн «Шошым», «Кангыж [^] », «Кангыж йыд», »Ызамлан палшем», С.Г.Чавайн «Выдсынза», «Ире лин».
64-		В.А.Мухин «Шошым вижы», «Кангыж юр», «Азым», ,»Ышкан».
65		В.А.Мухин «Икты гыц тынгална» Н.С.Мухин «Кангыж ирок», «Куги», «Петя, коти да пынегы», «Вакш доны».
67-		Н.В.Игнатьев «Кырык марылан», «Шалвла йогат».
68		«Пытариш мары писательвла» тема семынъ ядмаш дон паша. И мычкы тыменьым ашындарымаш.